

STOPPA TRAFFICKING

*Dokumentation
från seminariet
den 16/11 2009*

Dnr 801-09-66563

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

STOPPA TRAFFICKING

Människohandel är vår tids slaveri och hänger nära samman med fattigdom och ekonomiska ojämlikheter i världen. Människohandel handlar också om hur vi ser på varandra: vår syn på makt, mänskliga rättigheter, jämlikhet och sexualitet.

Detta är en dokumentation från seminariet ”Stoppa trafficking” som Länsstyrelsen i Stockholm arrangerade den 16 november 2009. Seminariet var det första steget i en informationsinsats som Länsstyrelsen dragit igång.

Satsningen vänder sig till länets taxi-, hotell-, turist- och restaurangnäringar och ingår i Länsstyrelsens uppdrag att stärka den regionala samverkan och samordningen av insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Syftet med uppdraget är att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål och ge människor som utsätts för detta ökat stöd och skydd.

Att vara medveten om människohandeln och att den förekommer mitt ibland oss gör att vi med vårt eget agerande kan påverka situationen till det bättre. Ska vi kunna bekämpa människohandel på bred front så måste vi bygga upp och öka samarbetet. Myndigheter och berörda branscher måste föra en djupare dialog.

LÄNSSTYRELSENS UPPDRAG

- samordna insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål
- öka skyddet och stödet till utsatta
- stärka det förebyggande arbetet på lokal nivå
- stärka samverkan mellan myndigheter, kommuner och landsting

En ny målgrupp

Taxi, hotell, restaurang och turistnäringar är en ny målgrupp för Länsstyrelsen.

Didara Muradova är utvecklingsledare vid Länsstyrelsens enhet för sociala frågor och samordnare av det regionala uppdraget. Hon tycker att det är positivt med ett stort engagemang för seminariet vilket skapar en samverkan som gynnar oss alla.

- Vi vet att personal inom de här branscherna kan komma i kontakt med människohandel i det dagliga arbetet. Vissa företag blir involverade utan att själva veta om det. För att kunna försvåra människohandel på bred front så måste vi bygga upp och öka samarbetet mellan myndigheter och berörda

branscher. Seminariet handlar om att hjälpa taxiförare och hotellpersonal med flera att se och känna igen tecken på när sådan här verksamhet pågår.

Till satsningen har ett utbildningsmaterial tagits fram. Materialet beskriver på ett kortfattat sätt arbetet mot prostitution och människohandel. Det är kostnadsfritt och kan beställas av verksamma i de utvalda branscherna. Bland annat ingår en broschyr och tipskort med konkreta tips och råd om vad personal kan göra som kommer i kontakt med prostitution och människohandel.

Länsstyrelsen i Stockholm planerar ett antal insatser för 2010:

- Länsstyrelsen i Stockholms län kommer under 2010 anordna flera branschriktade utbildningar om prostitution och människohandel för sexuella ändamål som vänder sig till personer inom taxi- hotell-, restaurangnäringar i Stockholms län.
- Utbildning för samtliga alkoholhandläggare som arbetar med tillståndsgivning i kommuner och stadsdelsförvaltningar i Stockholms län. Syftet med utbildningen är att berätta om insatser som har förebyggande effekter och om hur personal inom krog och restaurangbranscherna bör agera vid upptäckt av misstänkta fall av prostitution och människohandel.
- En halvdagsutbildning för företrädare/chefer inom svenska taxiförbundet. Utbildningen kommer att ske den 9 februari 2010.
- Informations-/utbildningsmöten med olika branscher, såsom fastighetsägare och bostadsbolag, Stockholms hamnar och rederier. Syftet med informationsträffar är att ovanstående branscher blir bättre på att upptäcka prostitution och människohandel. Utbildningsdagen innefattar en grundutbildning om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
- Anordna en utbildningsdag som vänder sig till samtliga kommuner och socialtjänst och frivilligorganisationer inom Stockholms län. Utbildningsdagen innefattar en grundutbildning om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

För mer information, kontakta: Didara Muradova, Utvecklingsledare
Kvinnofrid, tfn 08-785 41 61 eller didara.muradova@lansstyrelsen.se

Patrik Cederlöf, nationell samordnare mot prostitution och människohandel

Föreläsning 16 november 2009

Sexköpslagen

Köp av sexuella tjänster förbjöds i Sverige 1999, i och med den så kallade sexköpslagen. Denna lag innebär att köp av, eller försök till köp av, sexuella tjänster är en kriminell handling som straffas med böter eller upp till sex månaders fängelse. I Sverige är det endast förbjudet att köpa sexuella tjänster, inte att sälja dem. Lagen vilar på uppfattning att prostitution är ett övergrepp, därför är det köparen som ska straffas och inte säljaren.

I april 2008 tillsatte regeringen en utredning för att utvärdera tillämpningen av förbudet och dess effekter som ännu inte har presenterats. Syftet med utvärderingen är att bedöma hur förbudet har fungerat i praktiken och vilka effekter det har haft gällande förekomsten av prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Människohandel för sexuella ändamål

Den första lagstiftningen mot människohandel trädde i kraft den 1 juli 2002 och utvecklades i juli 2004, till att omfatta alla former av människohandel, samt människohandel inom landets gränser.

Människohandlarna rekryterar, transporterar, inhyser och tar emot den brottsutsatte genom att använda medel som olaga tvång eller vilseledande eller att utnyttjande personens utsatta belägenhet och därigenom ta kontroll över personen. Allt detta i syfte att utnyttja personen på olika sätt såsom för prostitution eller för pornografi. Utnyttjandesyftet även vara att använda den brottsutsatte i tvångsarbete eller för avlägsnande av organ.

Vad handlar det om?

Människohandel är en modern slavhandel. Människohandel kan innebära en kränkning av ett flertal grundläggande mänskliga rättigheter, såsom rätt till frihet, rätt till mänsklig värdighet, rätt att inte hållas i slaveri och rätt att vara fri från tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling.

Handel med människor innefattar flera olika moment eller led och kan därför beskrivas som en typ av kedjebrottslighet. Oftast är det flera gärningsmän inblandade, dessa kan vara såväl män som kvinnor.

Framförallt kvinnor och barn men även män rekryteras och transporteras inom ett land eller mellan länder. Syftet är att de ska utnyttjas på olika sätt, till exempel för sexuella ändamål.

Människohandel benämns *gränsöverskridande* när den brottsutsatte har rekryterats eller transporterats från ett land till ett annat land. Det land varifrån den brottsutsatte hämtas benämns *ursprungsland* och det land där utnyttjandet är tänkt att äga rum benämns *destinationsland*. De länder som den brottsutsatte passerar på väg till destinationslandet kallas *transitländer* eller *genomfartsländer*. Inom Europa finns såväl ursprungs- som destinationsländer. Sverige är framförallt ett destinations- och transitland.

Den brottsutsatte

Det finns flera omständigheter som kan leda till att en person hamnar i en människohandelssituation. Det kan vara fattigdom, förtryck, brist på ekonomiska och sociala möjligheter. Flera studier visar att orsaken till att kvinnor kommer till Sverige är att de vill leva under bättre förhållanden.

De brottsutsatta som förekommit i fall i Sverige (t.o.m. 2008) har haft sin hemvist i Albanien, Estland, Polen, Bulgarien, Ryssland, Rumänien, Serbien, Slovakien, Kosovo och Montenegro. Människohandlarna tvingar, övertalar och/eller utnyttjar de brottsutsattas sårbarhet för att få dem att lämna sin hemmiljö men det är också vanligt att de brottsutsatta vilseleds. En del brottsutsatta tror att de ska arbeta som t.ex. au pair, servitris eller städare. En del vet att de kommer att utnyttjas på olika sätt men blir vilseledda gällande de verkliga villkoren, det ekonomiska upplägget, levnadsförhållandena, övergrepp och graden av personlig frihet.

Endast ett fåtal av de brottsutsatta behärskade engelska och ingen kunde svenska.

Det är svårt att uppskatta antal brottsutsatta eftersom det rör sig om en illegal verksamhet. Dessutom försvåras uppskattningen på grund av att personer i prostitution och människohandlare, ofta utgör en dold grupp. De brottsutsatta kan sakna kunskap om hur det svenska samhället fungerar och om möjligheter att få hjälp från polis, sociala myndigheter och frivilligorganisationer. De kan också ha dåliga erfarenheter från polis och sociala myndigheter i hemlandet. Det kan hända att den brottsutsatte inte uppfattar sig själv som brottsutsatt och inte har någon kunskap om människohandel utan kanske t.o.m. uppfattar sin situation som en konsekvens av egna dåliga beslut och känner sig tvungen att fullfölja det avtal som han/hon ingått.

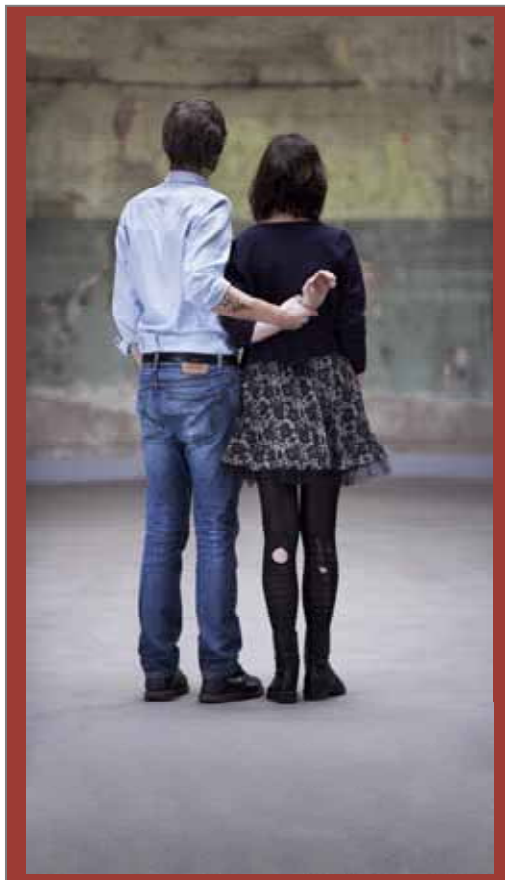
Efterfrågan

- Utan efterfrågan skulle det inte finnas någon marknad för de tjänster som personer utsatta för människohandel för sexuella ändamål tvingas sälja
- Efterfrågan påverkar varje aspekt av planering och organisering av sexindustrin. Köparnas preferenser är väldigt viktiga

Ska jag agera?

- polisens sak att värdera information
- kopplingen till annan kriminell verksamhet
- du kan vara anonym
- all information värdefull
- samverkan
- goodwill gentemot era kunder

www.safesite.se

Anette Dargin, utredare hos Polisens Kommission mot människohandel i Stockholm

Föredrag 16 november 2009

Anette Dargin, utredare på Kommissionen mot människohandel i Stockholms län, inleder med att berätta om gruppens arbete. Kommissionen mot människohandel och Klara Närpolisstation tillsammans med Socialtjänstens prostitutionsenhet i Stockholm har startat ett projekt på 6 månader mot gatuprostitution på Malmskillnadsgatan/Mäster Samuelsgatan.

Kommissionen mot människohandel har uppmärksammat att antal kvinnor hade ökat inför sommaren och med anledning av det hade de iden att få göra en insats mot denna könshandel. Gruppen som arbetar med detta är två spanare som arbetar heltid på Malmskillnadsgatan och två utredare som utreder de sexköpsbrott och runt omkring brott som förekommer, såsom trafikbrott, narkotikabrott, vapenbrott och våldsbrott.

Gatan

Under cirka 1 års tid har cirka 100 tal mer eller mindre aktiva kvinnor anträffats. Varje kväll finns mellan 20-30 kvinnor på gatan och det är många sexköpare i omlopp på gatan. Det är rätt fantastiskt att se denna jakt som pågår varje kväll och natt efter en kvinna att löpa. Vissa sexköpare kan åka i timmar och leta. För att kvinnorna ska gå runt ekonomiskt så kan ni ju tänka er att det finns rätt många sexköpare i omlopp. Flertalet av dem är ju så klar återkommande.

Sexköpslagen

I Sverige är det som ni säkert vet olagligt att köpa sex och även olagligt att försöka köpa sex. Straffet för brottet är böter. Dock finns upp till sex månaders fängelse i straffskalan, men ingen har någonting sedan lagen kom 1999 blivit dömd till fängelse. Inte ens i de fall där man kan bevisa att köparen beställer kvinnan direkt från en hallick har köparen blivit dömd till fängelse vilket man kan anse som anmärkningsvärt. Vi pratar ändå om köp av en annan människa. Sexköpslagen har samma straffskala som ett snatteri. Man kan alltså jämföra detta brott mot att snatta en kexchoklad.

Ett exempel från gatan som vi tror är rätt förekommande är exempel då en taxichaufför blir erbjuden eller efterfrågar en avsugning eller till och med ett samlag i taxibilen för att kvinnan ska få skjuts hem efter arbetspasset på gatan. Taxichauffören tror att han inte begår ett brott eftersom han inte betalar kvinnan vilket är fel.

Kopplerilagen

En annan lag vi arbetar mycket med är kopplerilagen. Jag ska berätta ett exempel på vad som är ett koppleri. En man är på affärsresa i Stockholm. Han tar en taxi och frågar taxichauffören var man kan träffa sig en kvinna. Han kanske till och med frågar specifik efter prostituerade kvinnor. Taxichauffören kör mannen till Malmskillnadsgatan och mannen väljer ut sig en kvinna att köpa. Taxichauffören kör mannen och kvinnan till mannens hotell där han tar betalt och paret kliver ur. Detta är ett koppleri från taxichaufförens sida. Han kopplar ihop mannen med kvinnan. Han främjar sexköpet helt enkelt och gör sig skyldig till koppleri. Detta är bara ett exempel men något som vi vet sker rätt ofta tyvärr.

Ett annat exempel på händelser ur verkligheten är taxichauffören som faktiskt har en deal med kvinnor på Malmskillnadsgatan. Chauffören är van att få frågor om var man kan skaffa sig kvinnor och han har pratat med flertalet prostituerade kvinnor. De har kommit överens om att chauffören ringer någon av kvinnorna när han har en kund och för detta får han en del av kvinnorna inkomster och bra körningar. En win-win situation för chauffören tycker han. Vad tycker vi tror nu? Ett klockrent koppleri.

Straff för koppleri

Definitionen för koppleri är att man främjar eller ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. Om man exempelvis upplåter sin bostad och får veta att den används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning och man inte gör något åt saken så anser man ha främjat verksamheten och kan därför dömas för koppleri.

Straffet för ett koppleri är fängelse upp till fyra år. Straffet för grovt koppleri är lägst två års fängelse upp till åtta år. För att ett koppleri ska bedömas som grovt så ska verksamheten bedrivas i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av annan.

Hotellprostitution

Hotellprostitution är väldigt vanligt. Vi får in extremt många tips från hotell om misstänkt prostitution. Det vanligaste är sexköparen som tar med sig en prostituerad upp på rummet, vilket så klart kan vara svårare för hotellpersonal att upptäcka.

Den andra delen är de kvinnor som checkar in på hotellen och kör så kallade INCALLS, dvs. har annons ute på nätet och tar emot sexköparna på hotellrummet. Denna prostitution är lättare att upptäcka för hotellpersonalen då kvinnorna ofta hämtar sexköparen i lobbyn. Upptäcker man detta ”spring i lobbyn” så kan man tipsa oss.

De flesta kvinnor är mellan 20-30 år och kommer från Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Albanien, Rumänien och Nigeria. Vi har sett en ökning från Albanien, Rumänien och Ungern på senaste. Ungern till exempel lider av en djup ekonomisk kris just nu och det har ökat inströmningen av Ungerska kvinnor till Stockholm.

Vad kan man tänka på? Signaler

- Ursprunget
- Kvinnor som checkar in ensamma eller i par
- Betalar gärna kontant
- Mycket spring till och från rummen
- Onormalt mycket kondomer, kondomförpackningar, glidmedel och sexleksaker vid städning på deras rum
- Lämnar sällan hotellrummet
- Förlänger sina bokningar med några dagar i taget

Kontakta polisen om du misstänker människohandel, ring hellre en gång för mycket vid misstanke om prostitution, uppmanar Anette Dargin avslutningsvis: **Journummer/Tipstelefon: 08:-401 12 81 eller 114 14**

Samverkan

Samverkan – gynnar oss alla! Genom att strypa efterfrågan kan vi minska människohandel i Sverige.

FRÅGOR OCH SVAR TILL CITYPOLISEN KRING SAMVERKAN

Vilken roll har taxi?

Taxibranschens roll är, att vi anser att det är ett problem att deras chaufförer åker oförsvarligt mycket på prostitutionsstråken i Stockholm till synes utan anledning. Vi vet att det förekommer sexköp och att taxichaufförer tipsar turister och andra om var man kan hitta prostituerade och sedan kör dit dem för att hämta sig en kvinna. Chauffören gör sig skyldig till koppleri.

Vilken roll har personal i hotellbranscher ifall de misstänker prostitution?

Hotellpersonalens roll är att tipsa polisen om att det förekommer prostitution på deras hotell. Det kan handla om ensamma tjejer som kommit dit på eget bevåg, men det kan också handla om en större människohandelshärva. Oavsett är det viktigt att de ringer och tipsar om vad som sker på deras hotell. Vi har exempel på oerhört bra samarbete med olika hotell där personalen ringer och tipsar där vi i princip omgående kommer dit och arbetar med ärendet.

Kan det vara riskabelt att tipsa?

Jag anser inte att det är farligt att tipsa polisen om den här sortens brottslighet. Vi har i våra ärenden aldrig haft något hot mot någon som tipsat om prostitution. Men skulle det vara så att man som tipsare känner en oro eller rädsla så får man vara anonym när man tipsar.

Hur kan polis och hotell samt taxibranscher samarbeta?

Samarbetet mellan polisen och hotellen är enklast då personalen bara behöver ringa och tipsa polisen så kan vi i mån av tid komma och arbeta med antingen spaningen eller direkta gripanden. Det ger ju hotellpersonalen anledning att kunna avhysa de personer de inte vill ha boendes på hotellet. Även om vi inte alltid har tid eller resurser att komma med en gång så ger det oss i alla fall en indikation på hur många tjejer som kommer hit till Stockholm och prostituerar sig och även vilka nationaliteter som ökar respektive minskar osv.

Taxibranschen och polisen kan samarbeta genom att man gemensamt informerar taxichaufförerna om vad som gäller med svensk lagstiftning gällande sexköp, koppleri och människohandel.

Hur vanligt är det med prostitution och människohandel?

Det är svårt att uppskatta antal brottsutsatta eftersom det rör sig om en illegal verksamhet. Dessutom försvåras uppskattningen på grund av att personer i prostitution och människohandlare, ofta utgör en dold grupp. Rikskriminalpolisen har tidigare uppskattat att år 2003 fördes mellan 400 och 600 kvinnor till Sverige för att utnyttjas i prostitution. Rikskriminalpolisen har emellertid mellan åren 2004 och 2006 valt att inte göra någon sådan uppskattning.

SAMVERKAN

Några tips för att upptäcka offer för människohandel för dig som arbetar på hotell eller liknande

- Män eller kvinnor som påträffas ofta, men i sällskap av olika, unga kvinnor/barn.
- Flera män i sällskap med en kvinna (attityd, stämning).
- Kombinationen man/kvinna/barn stämmer inte (åldersskillnad, attityd, stämning).
- Kvinnor/barn med bristfälliga kunskaper i svenska/engelska i kombination med överdriven ängslan och rädsla eller som är svåra att få kontakt med.
- Finns narkotika med i bilden?
- Hur ser det ut på hotellrummet (kondomer, potensmedel)?
- Flera män som besöker samma rum.
- Hur betalar gästen sitt rum. Kontanter, kort. Betalning med kontanter kan ibland vara ett sätt att inte uppge sin identitet.

Några tips för att upptäcka offer för människohandel

- Flera män i sällskap med en kvinna (attityd, stämning).
- Kombinationen man/kvinna/barn stämmer inte (åldersskillnad, attityd, stämning).
- Kvinnor/barn med bristfälliga kunskaper i svenska/engelska i kombination med överdriven ängslan och rädsla eller som är svåra att få kontakt med.
- Finns narkotika med i bilden?
- Samma person önskar transport till samma adress vid ett flertal tillfällen oavsett tid på dygnet.
- Olika män önskar transport till samma adress vid olika tillfällen oavsett tid på dygnet.

Det är viktigt med ett bra samarbete och att både hotell- och taxibranschen även utåt tar ställning mot prostitutionsverksamheten.

3 TAXI EXEMPEL

Fall 1

Janne som är på tjänsteresa i Stockholm frågar taxichauffören Krille vart han kan få tag på prostituerade för han vill få sig ett ligg. Krille berättar för Janne om Malmskillnadsgatan varvid Janne vill att Krille kör honom dit. På gatan kliver Janne ur bilen och ber taxichauffören Krille att vänta medan han hittar en prostituerad.

Efter några minuter kommer Janne tillbaka med en kvinna varvid han ber Krille köra dom hem till Jannes lägenhet.

När Janne betalat resan och är på väg att kliva ur bilen tillsammans med kvinnan ingriper civilklädda poliser.

Fall 2

Taxichauffören Mustafa vet av erfarenhet att vissa kunder ibland frågar honom om att de vill ha hjälp med att "få tag på brudar." Med anledning av detta har Mustafa pratat med ett par kvinnor på Malmskillnadsgatan som han vet är prostituerade och fått deras telefonnummer. De har kommit överens om att om Mustafa fixar kunder så får Mustafa en liten del av kvinnornas inkomst samt dessutom får han ju bra körningar. En vinn-vinn situation både för Mustafa och för kvinnorna tycker Mustafa...

Fall 3

Taxichauffören Micke befinner sig på Malmskillnadsgatan när en kvinna kommer fram till hans bil. Kvinnan erbjuder Micke en avsugning om han kör henne hem. Micke som är medveten om att det är förbjudet att köpa sex för pengar tackar ja till detta erbjudande eftersom han ju inte betalar några pengar till kvinnan.

På väg till kvinnans hem blir Micke stoppad av polis och delges misstanke gällande brottet köp av sexuell tjänst.

Utvärdering

Deltagarna fick efter seminariet anonymt fylla i en utvärdering. 29 av 39 deltagarna har besvarat och lämnat in utvärderingen. Resultatet presenteras nedan.

I vilken utsträckning gav seminariet dig insikter och erfarenheter?

Svaren var överlag gynnsamma. Tio deltagare uppgav att seminariet i hög grad gav insikter och erfarenheter, 15 deltagare uppgav att de har i viss grad fått insikter och erfarenheter. Av 29 svar bara fyra deltagare svarat att de har fått liten grad insikt och erfarenhet av seminariet.

Hur stor del av seminariets innehåll har du användning av framöver?

Svaren var varierande. Sammanlagt 14 deltagare svarade att de har fått användning av seminariets innehåll i 50-75 procent och över 75 procent. 15 deltagare har svarat att de har fått mindre användning av seminariet innehåll, motsvarande mellan 25-50 procent eller under 25 procent.

Vad var bäst med seminariet och hur kan det bli bättre till nästa gång?

Överlag så var seminariet uppskattat av deltagarna. Många har svarat att föreläsarna var mycket kunniga och bra och att de förmedlade sina kunskaper på ett väldigt givande sätt samt att seminariets upplägg var bra. Däremot har några deltagare (5 personer) önskat en längre tid för både föreläsning och diskussionsfrågor. De flesta har efterfrågat en fördjupad utbildning i ämnet och konkreta tips och råd för hur man kan motverka prostitution och människohandel i sitt dagliga arbete. En deltagare angav att det mest givande var att få veta mer om ett ämne som det inte talas om. En deltagare sa att viss faktaredogörelse upprepades och önskade mer information att få tillbaka till arbetsplatsen för att kunna visa för kollegor. Efter seminariet har materialet Stoppa Trafficking uppmärksamrats. Flera deltagare beställt och fått materialet för sin egen verksamhet. Några exempel som har framkommit i utvärderingen är:

- Bra med info om hur man känner igen offren och köparna
- Intressant att se ur helhetsvinkel, köpare, säljare, kopplare m.m.
- Fakta om både tjejerna och sexköparna, förebyggande arbete
- Insyn i arbetet mot sexbrott och människohandel
- Kunniga föreläsare. De gör ett jätteviktigt jobb, hoppas att de får fortsätta sitt arbete
- Bra med konkreta exempel. Att få ställa frågor. Att få höra andras frågor och svar.
- Att få möjlighet att ställa frågor. Mycket bra föreläsare
- Praktiska fallbeskrivningar behövs